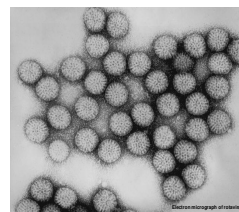




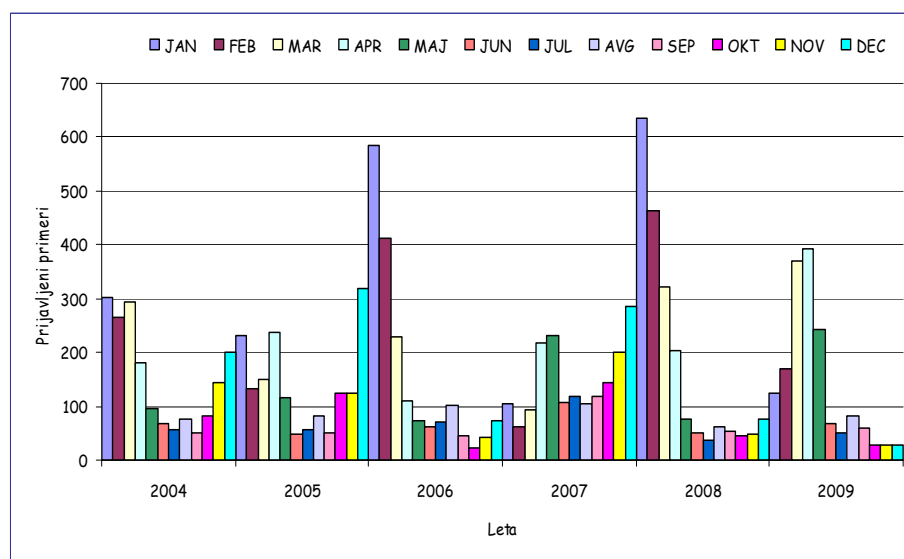
1. TEMA MESECA: ROTAVIRUSNE OKUŽBE

E. GRILC

Rotavirusi so pomembni povzročitelji drisk pri ljudeh in živalih. Kot povzročitelje driske so jih prvič potrdili leta 1973. Pojavljajo se sporadično in epidemično. So pogost povzročitelj drisk zlasti pri dojenčkih in otrocih, mlajših od pet let. Center za nadzor nalezljivih bolezni v Atlanti (CDC) ocenjuje, da po svetu letno zaradi rotavirusnih drisk umre pol milijona okuženih.



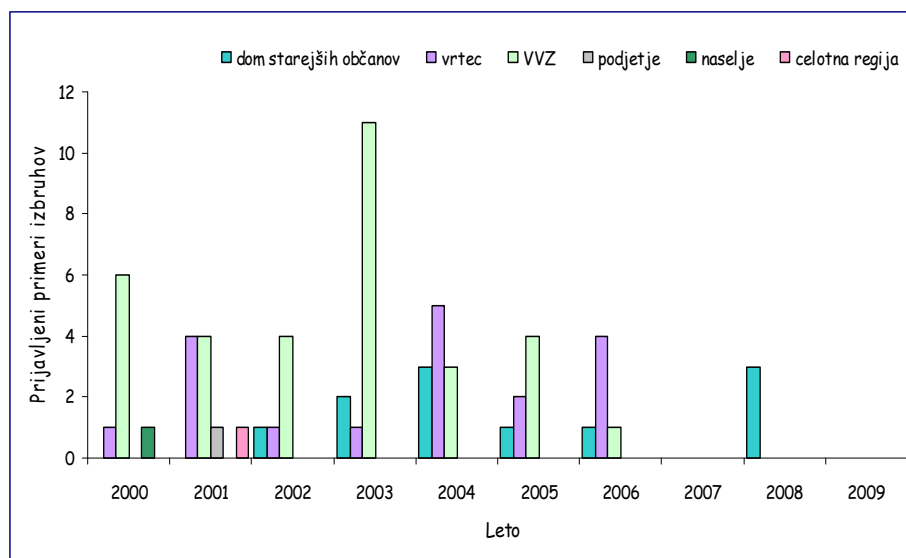
V skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih (Ur.l. RS št. 33/2006) je prijava rotavirusnih okužb pri nas obvezna. Rotavirusne okužbe je potrebno prijavljati v roku treh dni od postavitve diagnoze. V Sloveniji so rotavirusi poleg kalicivirusov najpogostejši povzročitelji virusnih drisk. Od leta 2000 do 2009 je znašala incidenca okužb od 69 (leta 2000) do 102/100 000 prebivalcev (leta 2002 in 2008). Okužbe so najpogostejše v hladnejši polovici leta. Najvišje incidence so ponavadi od decembra do aprila (Slika 1).



SLIKA 1: PRIJAVLJENI PRIMERI ROTAVIRUSNIH OKUŽB PO MESECIH, SLOVENIJA, 2004-2009

Obstaja več podvrst rotavirusov. Na splošno se pri ljudeh najpogosteje pojavljajo štirje genotipi: G1P8 v 53%, G4P8 v 14,3%, G2P4 v 10,7%, in G3P8 v 5,4%. (1). V poznih 90 letih prejšnjega stoletja se je v Evropi pojavil genotip G9 iz Azije. S podrobnejšo molekularno razčlenitvijo sevov tega genotipa so ugotovili, da novi genotip izvira iz prašičjih rotavirusov (1). Pomen medvrstnih prenosov je predvsem prerezporejanje genoma ob okužbi ene celice z dvema različnima sevoma rotavirusov in nastanek novih virusnih sevov (podobno kot pri virusih gripe).

Od leta 2000 do 2009 smo pri nas zabeležili od 1 do 14 izbruhov rotavirusnih gastroenterokolitidov letno. Izbruhi se pojavljajo večinoma v predšolskih, manj v šolskih kolektivih, v letu 2008 smo zabeležili tudi tri izbruhe v domovih za starejše občane (Slika 2).



SLIKA 2: PRIJAVLJENI PRIMERI IZBRUHOV ROTAVIRUSNIH OKUŽB, SLOVENIJA, 2000-2009

Cepljenje proti rotavirusnim okužbam

Cepljenje se opravi z živim, oralnim cepivom proti rotavirusnim okužbam. S cepljenjem se lahko prične pri 6 tednih otrokove starosti, zaključeno pa mora biti do 24. tedna starosti (6 mesecev).

V letu 2008 in 2009 sta bili na podlagi opravljenega centraliziranega postopka izdaje dovoljenja za promet Evropske agencije za zdravila (EMA) dostopni dve cepivi proti rotavirusnim okužbam, ki sta bili v celoti samoplačniški. Podrobnejše informacije o cepivih najdete na spletni strani EMA: (<http://www.ema.europa.eu/htms/human/epar/r.htm>)

V letu 2007 se je proti rotavirusnim okužbam cepilo 1080 otrok, v letu 2008 pa 2331. Več o cepljenju je na voljo na spletni strani IVZ: (http://www.ivz.si/javne_datoteke/datoteke/2119-Analizaizvajanja_IP_2008.pdf)

Literatura:

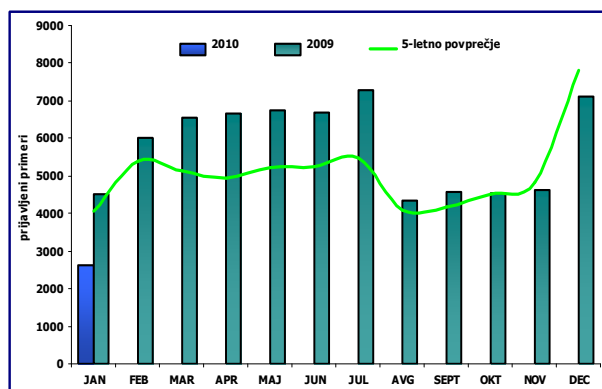
1. Steyer A. Rotavirusni genotipi pri ljudeh in pomen medvrstnih prenosov. *Med razgledi*, 2007;46:83-8

2. STANJE V SLOVENIJI

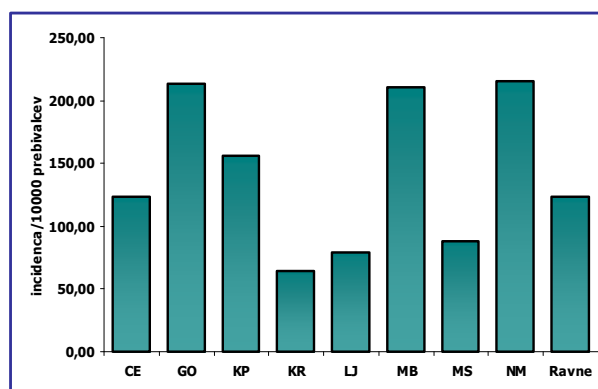
M. PRAPROTIK, E. GRILC

2.1. PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI V ČASU MED 1. IN 31. JANUARJEM 2010

V januarju 2010 smo na Inštitutu za varovanje zdravja zabeležili 2626 prijav nalezljivih bolezni, to je 63% manj kot v decembru 2009, 72% manj kot v enakem obdobju v letu 2009 ter 35% manj od 5-letnega povprečja (Slika 3). Stopnja obolevnosti je znašala 128,8/100000 prebivalcev, najvišja je bila v novomeški regiji (215,8/100000), sledijo goriška in mariborska regija, najnižjo stopnjo obolevnosti pa smo zabeležili v kranjski regiji (64,7/100000) (Slika 4). V število prijavljenih primerov niso zajeti AIDS, spolno prenosljive okužbe (razen hepatitisov), tuberkuloza ter pljučnice (MKB-10:J12-J18).



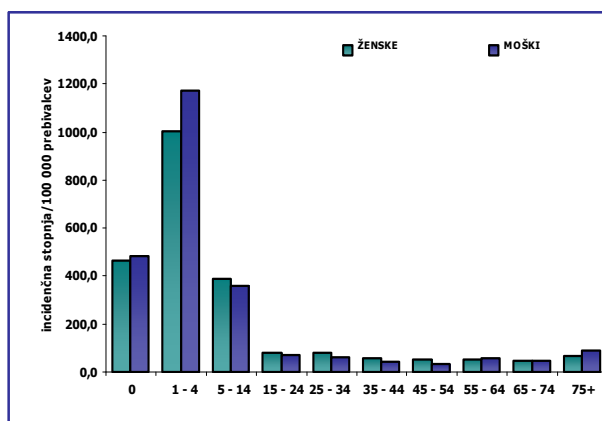
SLIKA 3: PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI PO MESECIH, SLOVENIJA, 2009-2010 TER PETLETNO POVPREČJE



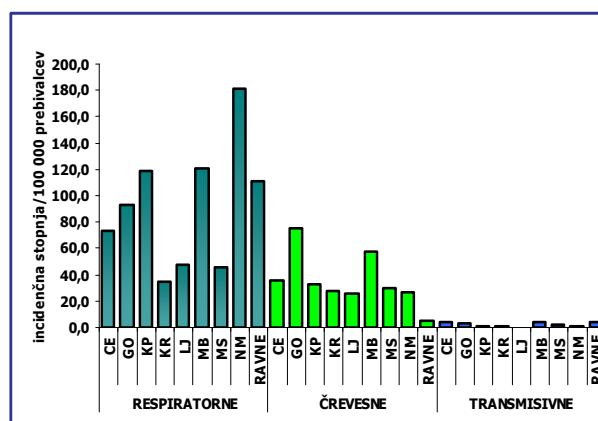
SLIKA 4: INCIDENČNA STOPNJA PRIJAVLJENIH NALEZLJIVIH BOLEZNI PO REGIJAH, SLOVENIJA, JANUAR 2010

Med 2626 prijavljenimi primeri je bilo 50% bolnikov (1317) ženskega spola in 50% (1309) moškega. 1611 (61%) obolelih so bili otroci v starosti do 14 let, najvišja prijavna incidenčna stopnja je bila v starostni skupini od 1 do 4 let (1088,6/100000 prebivalcev), najnižja pa v starostni skupini od 45 do 54 let (42,4/100000 prebivalcev) (Slika 5).

V mesecu januarju je bil najpogosteje prijavljen akutni tonzilitis (496), sledijo norice (486), gastroenteritis neznane etiologije (452), škrlatinka (232), ter herpes zoster (159).



SLIKA 5: INCIDENČNA STOPNJA PRIJAVLJENIH NALEZLJIVIH BOLEZNI PO SPOLU IN STAROSTI, SLOVENIJA, JANUAR 2010



SLIKA 6: INCIDENČNA STOPNJA PRIJAVLJENIH NALEZLJIVIH BOLEZNI PO SKUPINAH IN REGIJAH, SLOVENIJA, JANUAR 2010

RESPIRATORNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Respiratorne nalezljive bolezni so predstavljale 63% vseh prijavljenih bolezni v mesecu januarju. Na prvem mestu je bil akutni tonzilitis, sledijo norice, škrlatinka ter herpes zoster.

Stopnja obolevnosti je znašala 80,6/100000 prebivalcev, najvišja je bila v novomeški regiji (180,8/100000 prebivalcev), najnižja pa v kranjski (34,6/100000 prebivalcev) (Slika 6).

TABELA 1: NAJPOGOSTEJE PRIJAVLJENE NB V MESECU JANUARJU, PO SKUPINAH NALEZLJIVIH BOLEZNI, PRIMERJAVA Z DECEMBROM 2009 TER ENAKIM OBDOBJEM LETA 2009

SKUPINE NALEZLJIVIH BOLEZNI	NAJPOGOSTEJE PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI	JAN. 09	DEC. 09	JAN. 10
*RESPIRATORNE (1644 PRIJAV – 63%)	AKUTNI TONZILITIS	645	1055	496
	NORICE	890	917	486
	ŠKRLATINKA	354	367	232
ČREVESNE (715 PRIJAV – 27%)	GASTROENTERITIS NEZNANE ETIOLOGIJE	949	1060	452
	NOROVIRUS	349	191	60
	ROTAVIRUS	125	30	46
TRANSMISIVNE (43 PRIJAV – 2%)	LYMSKA BORELIOZA	94	244	42
	KME	0	2	1

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

27% prijav vseh nalezljivih bolezni so predstavljale črevesne nalezljive bolezni. Največ je bilo prijav gastroenteritisa neznane etiologije, sledijo norovirusi, rotavirusi ter neopredeljena virusna črevesna infekcija (Tabela 1).

Zabeležili smo primer importirane kolere (*V.cholerae*, biotip eltor, serotip Ogawa). Potnik je potoval po Tajski.

V mesecu januarju je bila najvišja stopnja incidence črevesnih obolenj zabeležena v goriški regiji, 75,0/100000 prebivalcev, najnižja pa v ravenski, 5,4/100000 prebivalcev. Skupna incidenčna stopnja je znašala 35,1/100000 prebivalcev (Slika 6).

TRANSMISIVNE NALEZLJIVE BOLEZNI

V mesecu januarju smo zabeležili 43 primerov transmisivnih bolezni oz. bolezni, ki jih prenaša mrčes, to predstavlja 2% vseh januarskih prijav. V prvem mesecu 2010 je bilo 42 primerov Lymške borelioze ter 1 primer klopnega meningoencefalitisa (Tabela 1).

2.2. PRIJAVLJENI IZBRUHI NALEZLJIVIH BOLEZNI, SLOVENIJA, 2010

V letu 2010 so regijski zavodi prijavili 3 izbruhe črevesnih obolenj, dva v domu starejših občanov ter enega v vzgojno-varstvenem zavodu.

2.3. PRIJAVLJENE NALEZLJIVE BOLEZNI PO DATUMU PRIJAVE, SLOVENIJA, JANUAR 2010

	REGIJA									JANUAR 2010		SKUPAJ LETO 2010	JANUAR 2009 INCIDENCA/ 100 000 PREB.
	CE	GO	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	RAVNE	SKUPAJ	INCIDENCA/ 100 000 PREBIVALCEV		
A00.0 KOLERA (VIBRIO CHOLERAЕ 01)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,05	1	/
A02.0 SALMONELNI ENTERITIS	3	3	0	0	0	5	0	0	0	11	0,54	11	1,27
A04.0 INFEKCIJA Z ENTEROPATOGENO E.COLI	0	1	0	0	0	2	0	0	0	3	0,15	3	0,49
A04.1 INFEKCIJA Z ENTEROTOKSIGENO E.COLI	2	0	0	0	0	1	0	0	0	3	0,15	3	0,05
A04.3 INFEKCIJA Z ENTEROHEMORAGIČNO E.COLI	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0,10	2	0,05
A04.4 ENTERITIS (E.COLI)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0,05	1	/
A04.5 ENTERITIS (CAMPYLOBACTER)	6	4	4	1	5	16	0	0	0	36	1,77	36	1,62
A04.6 ENTERITIS (YERSINIA ENTEROCOLITICA)	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0,15	3	0,1
A04.7 ENTEROKOLITIS (CLOSTRIDIUM DIFFICILE)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	/
A04.8 DRUGE OPREDELJENE ČREVESNE INF. (BAKTERIJSKE)	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0,10	2	0,44
A04.9 ČREVESNA BAKTERIJSKA INFEKCIJA, NEOPREDELJENA	0	6	4	3	1	0	0	0	0	14	0,69	14	3,48
A05.9 BAKTERIJSKA ZASTRUPITEV S HRANO, NEOPREDELJENA	2	0	0	1	0	1	4	0	0	8	0,39	8	0,2
A08.0 ROTAVIRUSNI ENTERITIS	23	4	0	1	13	5	0	0	0	46	2,26	46	6,13
A08.1 AKUTNA GASTROENTEROPATIJA (VIRUS NORWALK)	1	8	1	6	39	4	0	1	0	60	2,94	60	17,11
A08.2 ADENOVIRUSNI ENTERITIS	3	1	0	1	2	2	2	1	0	12	0,59	12	0,64
A08.3 DRUGI VIRUSNI ENTERITIS	2	0	1	0	3	15	0	0	2	23	1,13	23	1,42
A08.4 ČREVESNA VIRUSNA INFEKCIJA, NEOPREDELJENA	4	13	10	0	2	5	1	1	1	37	1,81	37	7,26
A09 DRISKA IN GASTROENTERITIS (INFEKCIJA)	63	37	25	43	96	125	29	34	0	452	22,16	452	46,53
A37.0 OSLOVSKI KAŠELJ (BORDETELLA PERTUSSIS)	4	0	0	0	2	0	0	0	0	6	0,29	6	0,25
A37.9 OSLOVSKI KAŠELJ, NEOPREDELJEN	1	1	0	0	1	0	0	0	0	3	0,15	3	0,2
A38 ŠKRLATINKA	22	17	17	10	78	60	4	21	3	232	11,38	232	17,36
A41.0 SEPSA, KI JO POVZROČA STAPHYLOCOCCUS AUREUS	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,05	1	0,05
A41.1 SEPSA ZARADI KAKEGA DRUGEGA OPRED. STAFILOKOKA	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,05	1	/
A41.5 SEPSA ZARADI DRUGIH GRAM-NEGATIVNIH ORGANIZMOV	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0,05	1	0,2

A41.8 DRUGE VRSTE OPREDELJENA SEPSA	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0,10	2	/
A41.9 SEPSA, NEOPREDELJENA	4	0	0	0	2	1	1	5	0	13	0,64	13	0,69
A46 ERIZIPEL (ŠEN)	11	12	5	5	14	29	12	2	1	91	4,46	91	6,91
A48.8 DRUGE OPREDELJENE BAKTERIJSKE BOLEZNI	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0,20	4	0,05
A49.0 STAFILOKOKNA INFEKCIJA, NEOPREDELJENA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	/
A69.2 LYMSKA BORELIJOZA - ERITEM	11	3	2	2	3	14	3	1	3	42	2,06	42	4,51
A84.1 CENTRALNOEVROPSKI KLOPNI - KME	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0,05	1	/
A85.0 ENTEROVIRUSNI ENCEPHALOMYELITIS (G05.1*)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	/
A87.9 VIRUSNI MENINGITIS, NEOPREDELJEN	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0,10	2	0,05
A98.5 HEMORAGIČNA VROČICA Z RENALNIM SINDROMOM (HMRS)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,05	1	/
B01.9 NORICE BREZ KOMPLIKACIJ	100	19	17	20	38	34	20	175	63	486	23,83	486	43,15
B02.9 ZOSTER BREZ ZAPLETA	20	24	4	7	28	46	9	7	14	159	7,80	159	8,38
B16.9 AKUTNI HEPATITIS B	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0,05	1	/
B17.1 AKUTNI HEPATITIS C	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	/
B18.2 KRONIČNI VIRUSNI HEPATITIS C	1	1	0	0	1	1	0	0	1	5	0,25	5	0,15
B26.9 MUMPS BREZ ZAPLETOV	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	0,05
B27.0 GAMAHERPESVIRUSNA MONONUKLEOZA	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0,15	3	0,15
B27.1 CITOMEGALOVIRUSNA MONONUKLEOZA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	/
B27.1 INFEKCIJSKA MONONUKLEOZA, NEOPREDELJENA	5	8	0	3	4	5	2	0	0	27	1,32	27	1,62
B35.0 TINEA BARBAE IN TINEA CAPITIS (BRADE IN GLAVE)	5	2	0	0	2	0	0	1	0	10	0,49	10	0,39
B35.2 TINEA MANUUM (ROKE)	1	1	1	0	2	6	2	0	0	13	0,64	13	0,29
B35.3 TINEA PEDIS (NOGE)	0	10	2	0	4	29	2	1	0	48	2,35	48	1,67
B35.4 TINEA CORPORIS (TELESA)	0	2	0	0	5	11	1	2	1	22	1,08	22	0,83
B35.6 TINEA CRURIS	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0,10	2	/
B35.8 DRUGE DERMATOFITOZE	0	1	0	0	0	4	1	0	0	6	0,29	6	0,05
B35.9 DERMATOFITOZA, NEOPREDELJENA	12	14	0	0	6	20	3	4	0	59	2,89	59	3,87
B58.9 TOKSOPLAZMOZA, NEOPREDELJENA	2	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0,15	3	/
B80 ENTEROBIOZA	3	7	2	0	6	10	0	2	0	30	1,47	30	1,86
B86 SKABIES	3	6	0	2	1	4	1	1	0	18	0,88	18	1,08
G03.9 MENINGITIS, NEOPREDELJEN	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0,05	1	/
J02.0 STREPTOKOKNI FARINGITIS	5	0	30	5	11	0	1	10	0	62	3,04	62	5,44
J03.0 STREPTOKOKNI TONZILITIS	19	8	11	20	114	187	6	14	0	379	18,58	379	28,15
J03.9 AKUTNI TONZILITIS, NEOPREDELJEN	23	0	69	0	0	7	0	18	0	117	5,74	117	3,48
J10 GRIPA, DOKAZANO POVZROČENA Z VIRUSOM INFLUENCE	0	0	0	0	5	0	1	1	0	7	0,34	7	/
J10.0 GRIPA S PLJUČNICO, VIRUS INFLUENCE DOKAZAN	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0,05	1	/
J10.1 GRIPA Z DRUGIMI MANIF.NA DIHALIH,DOKAZAN V.INFL.	4	5	4	0	1	18	0	0	1	33	1,62	33	1,86
J11.0 GRIPA S PLJUČNICO, VIRUS NI DOKAZAN	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0,10	2	0,25
J11.1 GRIPA Z DR. MANIF.NA DIHALIH, VIRUS NI DOKAZAN	0	0	11	0	0	0	0	0	0	11	0,54	11	1,52
J11.8 GRIPA Z DRUGIMI MANIF., VIRUS NI DOKAZAN	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0,05	1	1,57
SKUPAJ	377	222	227	131	492	677	107	302	91	2626	128,76	2626	
INCIDENCA/100.000 PREBIVALCEV	123,4	213,5	156,6	64,7	78,7	210,4	87,8	215,8	123,2	128,76			

3. AKTUALNO: PORAST AKUTNIH OKUŽB DIHAL, KI JIH POVZROČA RESPIRATORNI SINCICIJSKI VIRUS

M. SOČAN

V januarju 2010 smo zaznali povečano število okužb z respiratornim sincicijskim virusom (RSV). RSV običajno kroži v zimskih mesecih in povzroča lažja prehladna obolenja večjih otrok in odraslih, pri dojenčkih in majhnih otrocih pa lahko tudi vnetje drobnih dihalnih poti (t. j. akutni bronhiolitis) ali pljučnico, ki zahteva zdravljenje v bolnišnici.

Staršem svetujemo, da možnost okužbe z RSV zmanjšajo na naslednje načine:

1. Z dojenčki/majhnimi otroci naj ne zahajajo v zaprte prostore, v katerih je veliko ljudi (npr. trgovine, nakupovalna središča).
2. Kdor kaže znake prehlada, ne spada v bližino dojenčka/majhnega otroka, kakor tudi ni priporočljivo, da se z dojenčkom/majhnim otrokom obiskujejo sorodniki, prijatelji, ki prebolevalo akutno okužbo dihal.
3. Starši naj poskrbijo, da večji sorojenci s prehladnimi znaki niso v tesnejšem stiku z dojenčkom/majhnim otrokom.
4. V primeru, da je doma novorojenček oz. dojenček, mlajši od treh mesecev, svetujemo, da so sorojenci, ki sicer obiskujejo vrtec, v domačem varstvu.
5. Starši naj poskrbijo, da družinski člani osvojijo dobre higienske navade, ki zmanjšujejo možnost prenosa RSV na dojenčka/malčka: si pogosteje umivajo roke z vodo in milom, kašljajo/kihajo v rokav, mečejo uporabljene robčke v koš za smeti in jih ne puščajo po mizah, omaricah in ne uporabljajo istega kozarca, pribora, vsekakor pa ne kozarcev, iz katerih pije malček.

Več informacij o okužbah z RSV najdete na spletni strani Inštituta za varovanje zdravja: (<http://www.ivz.si/index.php?akcija=novica&n=2150>)